

Szkoła dziedzictwa. ONA

18-20 października 2018 r.

Opisy referatów / warsztatów/ wystąpień

Niegodne historii? O (nie)obecności kobiet w historii lokalnej oraz o tym, jak osnowę zamienić w wątek

Prelegent: dr Maciej Duda

Maciej Duda, doktor nauk humanistycznych, adiunkt na Wydziale Humanistycznym Akademii im. Jakuba z Paradyża, socjoterapeuta. Autor artykułów naukowych oraz trzech monografii: „Polskie Bałkany. Proza postjugosłowiańska w kontekście feministycznym, genderowym i postkolonialnym. Recepcja polska” (2013), „Dogmat płci. Polska Wojna z gender” (2016), „Emancypanci i emancypatorzy. Mężczyźni wspierający emancypację Polek w drugiej połowie XIX i na początku XX wieku” (2017). Współredaktor trzech tomów raportu „Gender w podręcznikach” (2016). W latach 2014-2017 stypendysta Narodowego Centrum Nauki, od roku 2018 stypendysta Ministerstwa Nauki i Szkolnictwa Wyższego.

Abstrakt

Uogólniony rysopis bohatera historycznych narracji przedstawia białego mężczyznę, który wywodzi się z rodziny posiadającej ekonomiczny i społeczny kapitał. Dzięki temu mógł on kształcić się na uniwersytetach a następnie decydować o losach swoich pobratymców. Ostatnie słowo doskonale oddaje obraz narodu, krajan, obywateli, do których siostra-Polka dołączyła dopiero po ponad dziewięćset latach państwowości, w 1918 roku. Do tego czasu jej społeczny byt kształtowały obowiązki oraz brak praw. Była niemą bohaterką. Wszystko to sprawia, że dziś, szukając wzorów dla siebie i swoich uczennic, przemysleć musimy kategorię bohaterki. Pytanie »kim była« poprzedzić należy pytaniem »kim być mogła«. Dopiero wówczas rozpocząć możemy poszukiwania naszych przodków i napisać historię po kądzieli.

Jadwiga Sczaniecka, Aniela Tułodziecka, Zofia Tułodziecka, Bibiana Moraczewska, Janina Omańkoska, Helena Rzepecka, Zofia Sokolnicka, Julia Woykowska, Maria Wicherkiewiczowa, Paulina Wilkońska, Sofia Cassanova-Lutosławska to nazwiska związanych z Poznaniem działaczek, pisarek i polityczek, które znajdują się na marginesie głównej historii. Ich poczynania najczęściej stawały się krajką – w najlepszym wypadku osnową – nie wątkiem dla badaczy i badaczek lokalnej historii.

Stulecie pełnoprawnego obywatelstwa Polek jest doskonałą okazją, by inne lokalne działaczki stały się bohaterkami wielowątkowej tkaniny, makatki czy gobelinu zdobiącego ściany pokojów, korytarzy oraz



**szkoła
dziedzictwa**
ona...

auli. W ramach naszego spotkania zastanowimy się jak rozsupłać dawno splątane pęki historii, spruć wciąż wzmacniane szwy i sprawdzić jak naprawdę wyglądał błam, z którego krawiec uszył historyczny gronostaj dla swoich braci.

Jak planować i układać cele? Metoda Generałowej Jadwigi Zamoyskiej na budowanie świadomości narodowej Polek pod zaborami

Prelegentka: dr Magdalena Biniś-Szkopek

dr Magdalena Biniś-Szkopek, adiunkt w Instytucie Historii Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, zawodowo związana jest również z Biblioteką Kórnicką Polskiej Akademii Nauk. M. Biniś-Szkopek jest autorką kilkunastu artykułów naukowych dotyczących rozbicia dzielnicowego w Polsce, a także kancelarii kościelnych oraz prawa małżeńskiego w średniowieczu, jak również opracowań z zakresu archiwistyki i nauk pomocniczych historii. Jest też współautorką serii edycji źródłowych obejmujących wspomnienia Jadwigi i Marii Zamoyskich. Obecnie przygotowuje rozprawę habilitacyjną na temat konfliktów małżeńskich w Polsce w średniowieczu.

Abstrakt

Jadwiga Działyńska urodziła w 1831 roku w Warszawie, w dniach, w których porażka powstania listopadowego była już przesądzona. Jej rodzina po zajęciu dóbr przez rząd pruski dopiero po ośmiu latach walki wróciła z tułaczki do ukochanego Kórnika. Jadwiga wydana za mąż za gen. Władysława Zamoyskiego spędziła wiele lat na emigracji, zjeżdżając Europę od Wielkiej Brytanii po Turcję i ucząc się od niego wielkiej polityki. Po śmierci męża, wykorzystując tę wiedzę, powzięła silne postanowienie założenia niezwykle szkoły. Takiej, w której kobiety – w których siłę wierzyła – mogłyby bez nakładania habitu przygotowywać się do pełnienia zadań dobrej chrześcijanki, Polki, patriotki i mądrej gospodyni w swoim domu. Szkoła Domowej Pracy Kobiet założona przez Jadwigę przez lata pozostawała jedyną tak zaawansowaną inicjatywą, wspomagającą kształcenie i rozwój kobiet w kraju pod zaborami.

Herstoria – między prawdą a zmyśleniem? Z warsztatu badaczki

Prelegentka: dr Lucyna Marzec

Lucyna Marzec, pracuje w Instytucie Filologii Polskiej UAM na stanowisku adiunkta. Autorka monografii „Po kądzieli. Gatunki pisarstwa feministycznego Jadwigi Zylińskiej” (2014) i edycji „Listów Kazimierzy Iłłakowiczówny do siostry Barbary Czerwijowskiej” (2014), współredaktorka kilku tomów zbiorowych, m.in. „Poznań pisarek i pisarzy” (2016) oraz „Twórczość niepozorna. Szkice o literaturze” (2015), a także „Wielkopolskiego alfabetu pisarek” (2012). Należy do Rady Naukowej Interdyscyplinarnego Centrum Badań Płci i Tożsamości Kulturowej UAM. Redaktorka „Czasu Kultury”, w tym numerów tematycznych: Na rowery! (2016), Archiwum prywatne (2017).



Abstrakt

Pod względem językowym herstory stanowi neologizm o fałszywej etymologii, wykorzystujący potencjał, jaki zawarty jest w greckiej ἱστορία oraz jej europejskich odmianach: (history, historie, истoрия). Historia to zarówno przeszłe dzieje, jak i opowieść o tych dziejach, a w języku potocznym oznacza po prostu opowieść, narrację na jakiś temat. Jeszcze większą paletą znaczeń mieni się angielskie słowo *story*, może oznaczać opowieść (historię), fabułę, a także bajkę, zeznanie (czyjaś wersję wydarzeń przedstawianą np. w sądzie), czasem *story* tłumaczy się po prostu jako *książkę*. Zaś *his* to zaimek dzierżawczy, który przekładamy na język polski jako: jego. Zapominając na chwilę o dziedzictwie Herodota i greckich źródłach terminu history/ historia, można przyjąć, że *history* to prostu jego opowieść, jego wersja wydarzeń, jego historia, jego bajka. Herstory – oznacza, analogicznie: jej opowieść, jej historię jej wersję wydarzeń i jej zmyślenia. A więc: fikcja? Ideologia? Przechodni trend?

Jak połączyć pracę naukową, badawczą z przekonaniem o emancypacyjnym potencjale herstory - opowiem na swoim przykładzie. Opowiem o moich przygodach i zaproszę do eksperymentów intelektualnych dotyczących trzech postaci kobiecych, których twórczość i życie były tematem mojej pracy badawczej:

- a) Jadwigi Żylińskiej, autorki herstorycznych powieści,
- b) Julii Woykowskiej, dziewiętnastowiecznej emancypantki,
- c) Kazimierzy Iłakowiczówny, poetki tak znanej, że aż zapomnianej.

Pop-up museum

Prowadząca: Natalia Adamczyk

Natalia Adamczyk, chciała zostać polonistką i zajmować się wydawaniem książek, ale już w trakcie studiów, dzięki angażowaniu się w wiele wydarzeń kulturalnych, odważyła się poszukać swojej ścieżki zawodowej nieco dalej, czyli mniej więcej za siedmioma górami i pięcioma czytelniami. Obecnie skupia się na różnorodnej działalności warsztatowej, animacji w obszarze sztuki dla dzieci oraz poszerzaniu wiedzy teoretycznej i praktycznej na temat edukacji pozaszkolnej. Bliskie są jej też zagadnienia związane z arteterapią i pracą z żywą opowieścią, fabułą, która wykracza poza standardową lekturę książki. Jest animatorką, która lubi wielowątkowość oraz innowacje i nie boi się wyzwań – nawet jeśli oznacza to opanowanie jazdy Rowerową Biblioteką czy bycie kontrolerem książkowym w komunikacji miejskiej. Jako finalistka konkursu Centrum Praktyk Edukacyjnych w Poznaniu, zdobyła grant na realizację projektu w OSW dla Niesłyszących w Poznaniu. Stworzyła też, wraz z trębaczem jazzowym, performance muzyczny dla najmłodszych w ramach Biennale Sztuki dla Dziecka w Poznaniu.

Współpracuje m.in. z Bramą Poznania jako edukatorka, wydawnictwami książek dla dzieci, CK Zamek (jako Rowerowa Biblioteka), pismem „Inspiracje Nauczanki”, a w ramach Fundacji Serdecznik realizuje roczne cykle zajęć plastycznych z elementami arteterapii oraz szpitalne książkowe dyżury na oddziałach dziecięcych.



Opis warsztatu

Warsztat skierowany do nauczycieli i nauczycielek chcących zapoznać się z POP-UP MUSEUM, czyli ze zjawiskiem czasowej wystawy na dowolnie wybrany temat, będącej kilkudniowym eventem, w którego tworzenie włączyć może się każdy. Celem warsztatu jest przybliżenie idei POP-UP MUSEUM po to, by pokazać jak wiele wnieść może jego elastyczna formuła w warsztat pracy nauczyciela. Z jednej strony POP-UP MUSEUM to zjawisko, stanowiące jeszcze pewne novum w naszym kraju, praktykowane na razie przez niewiele osób, nie mające oficjalnej definicji ani obszernych analiz na gruncie teoretycznym w języku polskim. Z drugiej jednak strony, bazuje na elementach dobrze znanych i praktykowanych w życiu każdej szkoły. Dodatkowo, jego realizacja nie wymaga specjalistycznych materiałów czy umiejętności. Jest po prostu znakomitym, wielofunkcyjnym narzędziem do edukacji, integracji, animacji społeczności lokalnej, które w dodatku jest przyjemne w realizacji. Na warsztacie poznamy pokrótce genezę i definicję zjawiska, jakim jest POP-UP MUSEUM. Sięgnijemy do jego źródeł, ale tylko po to, by w sposób praktyczny przepracować jego założenia teoretyczne. Reszta warsztatu opierać się będzie na konkretnej realizacji przykładowego POP-UP MUSEUM, którego idea opiera się w dużej mierze na praktykowaniu, działaniu i interakcji. Każdy uczestnik warsztatu otrzyma solidną dawkę wiedzy na temat tego, jak projektować i realizować POP-UP MUSEUM, jakie techniki i materiały są do tego najbardziej przydatne, jakie rozwiązania stosować, by praca nad wystawą przebiegała płynnie. Będzie też miejsce na twórcze działania, burze mózgów i wymianę pomysłów.

Szlakiem Kobiet po Poznaniu

Prowadząca: Anna Kaczmarek

Anna Kaczmarek, kulturoznawczyni, od 2014 r. pracownica Centrum Turystyki Kulturowej TRAKT w Poznaniu, działa na rzecz praw kobiet w Polsce, współtworzy społeczne projekty Givebox Poznań oraz Po-Dzielnia. Entuzjastka recyklingu użytkowego i wyszywania makatek.

Opis oprowadzania

Oprowadzanie skupi się wokół postaci kobiet – aktywistek, menterek, artystek, wizjonerek, których działalność przypadła na okres przełomu wieków XIX i XX. Bohaterki tej opowieści sprzeciwiły się dotychczasowemu porządkowi świata, świadomie wyszły z roli biernych obserwatorek i wzięły sprawy w swoje ręce. Podejmując spore ryzyko na drodze do zmiany, kosztem wyrzeczeń i na przekór panującej ówczesnie obyczajowości, niosły również pomoc potrzebującym i przecierały szlaki wolności dla przyszłych pokoleń. Podczas miejskiego spaceru uczestniczki i uczestnicy poznają sylwetki i charakterystyki kobiet, które odcisnęły swój ślad w Poznaniu na przełomie wieków (XIX i XX). Miejski spacer z przystankami wiódł będzie trasą: Stary Rynek - ul. Paderewskiego - plac Wolności - Teatr Polski - ul. Fredry – Plac Adama Mickiewicza.

W salonie i w warsztacie, czyli o tym, jak biografię Julii Woykowskiej przełożyć na język wystawienniczy

Prelegentka: Anna Pikuła

Anna Pikuła, absolwentka turystyki i rekreacji na Uniwersytecie Adama Mickiewicza. W pracy zawodowej korzysta z założeń idei interpretacji dziedzictwa oraz koncepcji muzeum narracyjnego. Brała udział w tworzeniu ekspozycji stałej Bramy Poznania. W instytucji tej zajmuje się organizacją wystaw czasowych.

Studium przypadku

Wystawa jest specyficzną formą przekazu informacji. Z jednej strony oferuje szeroki zakres środków wyrazu: tekst, grafikę, artefakty, dźwięk, przestrzeń, z drugiej wymaga dużej uwagi przy ich doborze, aby całość była dla widza czytelna i interesująca. Podczas prezentacji opowiem na przykładzie wystawy „Bez kompromisów! Julia Woykowska w XIX-wiecznym Poznaniu”, która odbyła się w Bramie Poznania wiosną tego roku, nieco o wystawienniczej kuchni. Jak z historycznej biografii wybrać wątki, które będą odwoływać się do doświadczenia współczesnego widza, jak przełożyć ją na aranżację przestrzeni i jak w powstawanie wystawy włączyć młodych widzów.

Jak zaprezentować szkolny projekt edukacyjny na platformie www.portal.bramapoznania.pl

Prelegentka: Anna Mieszała

Anna Mieszała, absolwentka filologii bułgarskiej Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu oraz pomocy humanitarnej na Uniwersytecie Warszawskim. Edukatorka dzieci i dorosłych z zakresu międzykulturowości oraz praw dziecka, koordynatorka trzech edycji międzynarodowego programu edukacyjnego Brave Kids; autorka i koordynatorka projektów edukacyjnych i wolontaryjnych skierowanych do seniorów i seniorów dla Centrum Turystyki Kulturowej TRAKT w Poznaniu oraz Bramy Poznania ICHOT (2011-2015); liderka zespołu edukacji w Centrum Turystyki Kulturowej TRAKT; koordynatorka programu edukacyjnego „Szkoła Dziedzictwa. ONA”.

Opis warsztatu

W ramach pierwszej edycji „Szkoły dziedzictwa” przygotowaliśmy platformę, na której uczestniczące w programie szkoły umieszczają opisy i prezentacje swoich działań. Na podstawie tych materiałów wyróżniane są najbardziej interesujące projekty. Jak zarejestrować się na portalu i poprawnie wypełnić formularz, o czym pamiętać w trakcie realizacji projektu, jak opisać często kilkumiesięczne działanie – tego wszystkiego dowiedzą się uczestniczki i uczestnicy podczas warsztatu prowadzonego przez koordynatorkę „Szkoły dziedzictwa. ONA”.